

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Nieuw leverings- en verwerkingscontract Twence		
Portefeuillehouder	Jurgen van Houdt agendaletter (F), June Nods (C)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	30 augustus 2021
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2100078937

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Een nieuw leverings- en verwerkingscontract voor huishoudelijke afvalstoffen met Twence aan te gaan vanaf 1 juli 2022.
2. Kennis te nemen van de vastgestelde tarieven en het dividendbeleid die ingaan vanaf 1 juli 2022.
3. De financiële effecten van het nieuwe 'tarieven en dividendbeleid' te verwerken in de Zomernota 2022.
4. Te besluiten tot het - op basis van artikel 25 lid 3 Gemeentewet - bekrachtigen van de door het college opgelegde geheimhouding ten aanzien van de bijlage bij het raadsvoorstel tot 5 jaar na afloop van het contract.

Inleiding

Op 30 juni 2022 loopt het langjarig leverings- en verwerkingscontract met Twence af dat is ingegaan per 1 juli 1997. Per 1 juli 2022 dient de gemeente een nieuw contract aan te gaan. Een werkgroep, bestaande uit bestuurders en ambtenaren uit diverse aandeelhoudende gemeenten, hebben ruim 1,5 jaar gewerkt aan het nu voorliggende contract. In de aandeelhoudersvergadering van 3 december 2020 lag een concept-contract voor dat echter nog leidde tot veel vragen en opmerkingen. In dezelfde vergadering lag ook een hiermee samenhangend voorstel voor nieuwe tarieven en een nieuw dividendbeleid vanaf 1 juli 2022 voor. Over beide is destijds niet besloten.

In de daaropvolgende periode zijn de gemeenten in staat gesteld om vragen en opmerkingen in te brengen bij de werkgroep. Dat heeft geleid tot een aangepast concept-contract en een nieuw voorstel 'tarieven en dividendbeleid' op de aandeelhoudersvergadering van 22 april 2021. Tijdens de vergadering op 22 april 2021 is ingestemd met het gewijzigd voorstel voor 'tarieven en dividendbeleid'.

Met dit voorstel wordt het herziene contract ter instemming voorgelegd aan college en de raad. Daarbij kan kennis genomen worden van de gevolgen van het nieuwe 'tarieven en dividendbeleid'. Op de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2021 moet de gemeente definitief instemmen met het aangaan van een nieuw contract.

Publieksvriendelijke samenvatting

Het huidige verwerkings- en leveringscontract voor restafval en GFT-afval loopt af per 1 juli 2022. In de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2021 worden de aandeelhouders gevraagd om in te stemmen met het aangaan van een nieuw verwerkings- en leveringscontract met Twence vanaf 1 juli 2022. Het college van B&W stemt in met het voorliggende nieuwe contract en vraagt de raad om ook in te stemmen met het nieuwe contract. Ook brengt het college de raad op de hoogte van de gevolgen van de nieuwe tarieven en het herziene dividendbeleid die gelijk ingaan met het nieuwe contract, dus vanaf 1 juli 2022. Dit nieuwe beleid levert geen financieel nadeel op voor de afvalstoffenheffing en de gemeentebegroting.

Beoogd effect

Bijdragen aan de taak van de gemeente om te voorzien in een doelmatig beheer van afvalstoffen door de verbranding van restafval. Met het vergisten van GFT-afval, de productie van duurzame energie en het terugwinnen van grondstoffen draagt Twence ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Argumenten

1.1. De verwerking van afval door Twence sluit aan bij het huidige en toekomstige gemeentelijke afvalbeleid voor de verwerking van huishoudelijk restafval en GFT.

Door in te stemmen met een nieuw contract moeten de volgende gebonden afvalstromen (verplichte levering) bij Twence worden aangeleverd:

- Huishoudelijk restafval
- GFT-afval
- Niet-sorteerbaar grof huishoudelijk afval.

De huidige beschikbare en toegepaste verwerkingsmethoden bij Twence passen prima bij het gemeentelijke afvalbeleid. Mochten in de toekomst nieuwe c.q. andere verwerkingsmethoden beschikbaar komen dan is het aan de aandeelhouders om hierover te beslissen. (Zo hebben de aandeelhouders Twence opdracht gegeven een haalbaarheidsonderzoek naar een nascheidingsinstallatie uit te voeren). De gemeente heeft als aandeelhouder direct invloed op hoe het ingezamelde huishoudelijke afval wordt verwerkt. Overigens kan het nieuwe contract na 5 jaren worden opgezegd mocht de verwerking te zijner tijd niet meer aansluiten bij de doelstellingen op afvalgebied van de gemeente.

1.2. Instemmen met het voorliggende concept-contract sluit aan bij het in april 2017 genomen raadsbesluit om:

- a. aandeelhouder te blijven van Twence;*
- b. Stadt Münster toe te staan om aandeelhouder te worden;*
- c. Twence in te zetten als duurzaamheidsbevorderaar.*

Ad a: In 2017 heeft Enschede verschillende toekomstscenario's onderzocht, mede naar aanleiding van het verzoek van Stadt Münster om aandeelhouder te worden van Twence. De argumenten van destijds om aandeelhouder te blijven, gelden nog steeds. Deze zijn:

- Zekerheid milieuverantwoorde verwerking van afvalstromen van de eigen burgers.
- Toerekening duurzaamheidsprestaties aan klimaatdoelstellingen aandeelhouders (CO2 reductie).
- Aandeelhouders houden zeggenschap over de strategische ontwikkeling van Twence.
- Consistent tarieven- en dividendbeleid zoals dat door de aandeelhouders is vastgesteld.
- De aandeelhouders bepalen zelf de tarieven voor de verwerking van het eigen huishoudelijk restafval en GFT.
- De winst van de onderneming kan stijgen indien de prijzen voor afval en energie omhoog gaan. De onderneming wordt dan ook meer waard.
- Een groter deel van de omzet van een publieke onderneming in Twente vloeit terug in de regionale economie ten opzichte van een private eigenaar of bij aanbesteding (bleek destijds uit onderzoek van de Stadt Münster).
- Behoud van de werkgelegenheid voor de regio.

Ad b: In het najaar van 2018 heeft de raad ingestemd met het aangaan van de communale samenwerking met Stadt Münster toen bleek dat het aandeelhouderschap niet op korte termijn te regelen was vanwege belemmeringen in de Duitse regelgeving. Zo is de levering en verwerking van het huishoudelijk afval van Münster bij en door Twence gegarandeerd. Münster heeft zo invloed op de verwerking van haar afval en de hoeveelheid afval draagt bij aan de benodigde vollast van de installaties bij Twence. Enschede is zelfs de uitvoerder geworden van de communale samenwerking, die is aangegaan voor de periode totdat een aandeelhouderschap gerealiseerd kan worden. Het opzeggen van het aandeelhouderschap past niet bij de gedane toezeggingen aan Münster.

Ad c: Binnen dit doel past de ontwikkeling van het warmtenet als ook de inkoop van groene stroom door de gemeente bij Twence. Deze ontwikkelingen kunnen ook doorgang vinden zonder het aangaan van een nieuw contract maar als aandeelhouder is er directe invloed op de benodigde investeringen voor dergelijke ontwikkelingen.

1.3 Het college is bevoegd om het nieuwe leverings- en verwerkingscontract aan te gaan nadat de raad hiertoe heeft besloten.

Conform artikel 160 uit de gemeentewet is het college gerechtigd tot het doen van privaatrechtelijke handelingen waartoe dit contract ook behoort. Nadat de raad heeft ingestemd met dit voorstel, effectueert het college het contract door in de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2021 in te stemmen. Als niet wordt ingestemd dan zal het college haar besluit heroverwegen. In het uiterste geval wordt geen nieuw contract aangegaan en kan de gemeente niet langer aandeelhouder zijn van Twence.

2.1 *De nieuwe tarieven en nieuw dividendbeleid leiden niet tot een financieel nadeel.*

Met een herzien voorstel voor tarieven en dividend vanaf 1 juli 2022 is ingestemd nadat is gezorgd dat de voorliggende tarieven niet leiden tot een financieel nadeel in zowel de afvalstoffenheffing als in de gemeentebegroting. De motivatie voor de verschillende nieuwe tarieven is:

- GFT-tarief: de verhoging van dit tarief is noodzakelijk omdat het huidige tarief onder het kostendekkende niveau ligt. Het nu voorliggende tarief van 50 euro per ton is kostendekkend maar is lager dan het marktconforme tarief. (Ter vergelijking: Gemeente Groningen betaalt 58 euro per ton uit recente aanbesteding die aan de Omrin is gegund.)
- Restafval: de verhoging van 70 euro naar 78 euro per ton hangt samen met verhoging van de marktconforme tarieven. Deze tarieven zijn gestegen in de markt door het hogere aanbod van restafval.
- Niet sorteerbaar grof restafval: dit tarief was altijd gelijk aan tarief restafval. Het tarief stijgt nu van 70 euro per ton naar 95 euro per ton. Dit wordt veroorzaakt doordat deze afvalstroom steeds beter worden gescheiden op milieustraten. Het residu dat vervolgens bij Twence moet worden verwerkt, heeft minder waarde dan voorheen en een groter deel moet worden verbrand. Dit hogere tarief geldt overigens in Enschede slechts voor een geringe hoeveelheid afval.
- Afgekeurd PMD: dit is geen gebonden afvalstroom. Het tarief is vastgesteld op 95 euro per ton nadat de aandeelhouders hadden aangegeven niet in te kunnen stemmen met het voorliggende tarief van 130 euro per ton.

Voor alle tarieven geldt dat geen sprake is geweest van indexering in de afgelopen jaren. Ook nu worden de tarieven de komende 5 jaar niet geïndexeerd. Indicatief leiden de nieuwe tarieven tot een stijging van ruim 4 euro van de afvalstoffenheffing zijnde 280.000 euro in totaal.

Daarnaast wijzigt het dividendbeleid. Het gegarandeerde basisdividend stijgt voor de aandeelhouders van 5 miljoen euro naar 7 miljoen euro. (Overigens maakt het te verwerken afval van de aandeelhouders zo'n 15% tot 20% van het totaal uit dat Twence verwerkt. Het dividend komt dan ook grotendeels voort uit het verwerken van afval van overige partijen.) Voor Enschede stijgt het begrote dividend met 500.000 euro. Een deel van het hogere dividend wordt ingezet op de afvalbegroting ter demping van de afvalstoffenheffing, terwijl het overige als algemeen dekkingsmiddel wordt ingezet.

3.1 *Bij de Zomernota 2022 zijn de financiële gevolgen bekend en zullen deze worden verwerkt in het middelenkader.*

Het vastgestelde 'tarieven en dividendbeleid' dat per 1 juli 2022 ingaat, heeft wel financiële consequenties door de hoger dividendopbrengst en de hogere kosten voor afvalverwerking als onderdeel van de afvalstoffenheffing (zie cijfermatige toelichting hiervoor bij argument 2.1). In de Zomernota 2022 wordt deze begrotingswijziging verwerkt voor 2023 e.v. aangezien het contract pas ingaat per 1 juli 2022 en de effecten op 2022 nog niet al te groot zullen zijn.

4.1 *Openbaarheid van het Voorstel aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract weegt niet op tegen de belangen als verwoord in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet openbaarheid van bestuur.*

Het uitgangspunt is openbaarheid van overheidsinformatie. Echter, in het voorstel aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract staat informatie over standpunten van de andere aandeelhouders. Het is niet aan ons om die openbaar te maken. In datzelfde voorstel is ook het contract gevoegd. De informatie in dat contract bevat bedrijfsgevoelige en economische informatie. Indien dat openbaar wordt gemaakt schaadt dat de bedrijfsbelangen van Twence en kan het tot onevenredige bevoordeling leiden bij concurrenten. Dit maakt dat openbaarheid van de betreffende bijlage niet opweegt tegen de belangen als verwoord in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet openbaarheid van bestuur. Gelet op het feit dat geheimhouding nooit langer mag duren dan noodzakelijk, voorzien wij de periode van geheimhouding op 5 jaar na afloop van het leverings- en verwerkingscontract dat per 1 juli 2022 ingaat.

Risico's

1.1. *De gemeente Almelo heeft aangekondigd een rechtszaak te starten tegen Twence als zij niet binnenkort tot overeenstemming komen met de overige aandeelhouders over uittreding.*

Onlangs heeft gemeente Almelo aangekondigd een rechtszaak te zullen starten tegen Twence als niet met de overige aandeelhouders tot overeenstemming gekomen kan worden over uittreding. De gemeente Almelo heeft aangekondigd voor de zomer een brief met een voorstel te sturen aan de aandeelhouders. Al langer is bekend dat de gemeenten Almelo, Oldenzaal en recenter ook Rijssen-Holten en Twenterand hun aandelen in Twence willen verkopen. Bij het niet aangaan van een nieuw leverings- en verwerkingscontract dienen deze gemeenten hun aandelen in te leveren tegen de nominale waarde van 1 euro. Zij menen hierdoor een verlies te leiden. De gemeente hebben echter de aandelen in Twence ook tegen 1 euro verkregen dus is helemaal geen sprake van een verlies.

Deze gemeenten kunnen slechts verkopen aan de zittende aandeelhouders of andere partijen die voldoen aan de kwaliteitseisen in de statuten (zijnde overheden). Er is al uitgebreid bemiddeld tussen deze verkopende partijen en een aantal aandeelhoudende gemeenten die wel extra aandelen willen kopen. De verkopers vroegen echter een te hoge prijs. En ook het aantal te verkopen aandelen is te groot voor de kopende (kleinere) aandeelhouders. In Enschede is ook onderzocht of een deel van de aandelen van de verkopers, en daarmee vergroting aandelenbezit, gekocht zou moeten worden. Aankoop van aandelen is echter niet passend gezien de financiële situatie van de gemeente Enschede op dit moment.

Op basis van de huidige beschikbare informatie lijkt de kans van slagen voor Almelo in een rechtszaak niet erg hoog.

1.2 Het contract geldt voor 5 jaren en tussentijds opzeggen is niet mogelijk als andere verwerkingsmogelijkheden zich voordoen.

De huidige koers binnen het afvalbeleid is bronscheiding. De verwerkingsmethoden bij Twence sluiten hierop aan. Het contract is over 5 jaren opzegbaar. Er kan dus niet tussentijds worden gekozen voor een andere verwerkingsmethode van de gebonden stromen. Het is echter ook niet aannemelijk dat Twence niet in staat is om andere verwerkingsmethoden aan te bieden als de aandeelhouders en de markt hierom vragen.

2.1 Financiële gevolgen nieuwe tarieven en dividendbeleid kunnen afwijken.

- De berekening van de financiële gevolgen van het nieuwe 'tarieven en dividendbeleid' zijn gebaseerd op de huidige begrote hoeveelheden afval die naar verwachting bij Twence aangeleverd zullen worden. Er zal zeker sprake zijn van afwijkingen hierop. Bij meer afval zal sprake zijn meerkosten voor de verwerking hiervan. Echter zal naar verwachting dan ook sprake zijn van een hogere omzet en winst bij Twence en dus een hogere dividenduitkering ter compensatie. Overigens lopen de meerkosten en het dividend niet gelijk met elkaar op. De winst van Twence wordt namelijk naar rato verdeeld over alle aandeelhouders en dus ontvangt Enschede ruim 24% hiervan.
- Mogelijk is Twence niet in staat het basisdividend uit te keren in geval van calamiteiten bij de onderneming. Overigens beschikt Twence momenteel over ruim voldoende eigen vermogen zodat niet meteen sprake zal zijn van een lagere of zelfs geen dividenduitkering. Maar bij aanhoudende problemen bij de onderneming komt de continuïteit in het geding en mag geen dividend worden uitgekeerd.

Financiële dekking van het voorstel

Het aangaan van een nieuw verwerkings- en leveringscontract met Twence leidt vooralsnog niet tot financiële gevolgen. Het vastgestelde 'tarieven en dividendbeleid' dat per 1 juli 2022 ingaat, heeft wel financiële consequenties. Indicatief stijgt de afvalstoffenheffing in totaal met 280.000 euro. Het dividend stijgt door een hoger basisdividend met 500.000 euro. Een deel van het hogere dividend wordt ingezet op de afvalbegroting ter demping van de afvalstoffenheffing, terwijl het overige als algemeen dekkingsmiddel wordt ingezet. In de Zomernota 2022 zullen deze worden verwerkt.

Alternatieven

1. Geen nieuw contract aangaan met Twence.

Besloten kan worden om geen nieuw leverings- en verwerkingscontract aan te gaan met Twence met de volgende gevolgen:

- De aandelen moeten tegen de nominale waarde van 1 euro moeten worden ingeleverd bij Twence. De gemeente ontvangt dan ook niet langer een dividenduitkering (dat is begroot op 1 miljoen euro per jaar).
- De gemeente zal dan via een Europese aanbesteding tot inkoop van deze diensten over moeten gaan. De gemeente heeft dan geen invloed op de prijzen die worden geboden.
- Er bestaat een reële mogelijkheid dat het huishoudelijk afval van Enschede niet meer bij Twence maar bij een andere verwerker terecht komt. Daarop zal het afval ook daarheen moeten worden vervoerd. Ook is dan met grote waarschijnlijkheid sprake van verlies van werkgelegenheid bij Twence.
- PMD kan uit het restafval elders worden nagescheiden waarbij het overgebleven restafval niet persé bij Twence verwerkt hoeft te worden.

Participatie

-

Communicatie

Communicatie met direct betrokkenen

Twence wordt geïnformeerd nadat ook de raad heeft ingestemd met het aangaan van een nieuw contract.

PR over het besluit

-

Rechtsgeldige bekendmaking van gemeentelijke regelgeving

Vervolg

Nadat de raad heeft ingestemd met het aangaan van een nieuw contract, volgt definitieve instemming tijdens de aandeelhoudersvergadering van Twence op 2 december 2021. Daarna volgt ondertekening van het contract dat ingaat per 1 juli 2022.

Overigens is het mogelijk dat het conceptcontract nog wordt gewijzigd naar aanleiding van de bespreking in de colleges en gemeenteraden van de andere aandeelhoudende gemeente. Mochten de aangedragen wijzigingen het conceptcontract ingrijpend wijzigen ten opzichte van het voorliggende contract, dan wordt de raad hier tussentijds over geïnformeerd of zelfs nogmaals om instemming gevraagd.

Bijlagen

Voorstel aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract (geheim)

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,

de Burgemeester,

E.A. Smit

dr. G.O. van Veldhuizen
